

Graanimport uit Oekraïne afgestoppt bij te lage prijs

Als op 1 januari het associatie- en handelsverdrag tussen de EU en de Oekraïne van kracht wordt, vervallen de invoerheffingen op elkaars landbouwproducten. Absolute blikvanger is Oekraïens graan. Ook andere akkerbouwproducten, zoals suikerbieten en aardappelen, mogen begin 2016 heffingsvrij de EU binnen en andersom.

In landbouwkringen in verschillende EU-landen bestaat ongerustheid om overspoeld te worden met massale graanimporten uit de Oekraïne, waardoor de druk op de graanprijzen dreigt toe te nemen, terwijl het de sector nu al niet voor de wind gaat. Volgens een woordvoerder van de Europese Commissie is die vrees echter ongegrond omdat beide partijen een specifieke maatregel hiertegen hebben genomen. Er komt namelijk een rem

op de graanimporten uit de Oekraïne als de graanprijs te laag zinkt.

Import en export graan

Wat de graanimport betreft, mag de Oekraïne volgend jaar – als de prijzen het toelaten – al 950.000 ton tarwe, 250.000 ton gerst en 400.000 ton maïs heffingsvrij in de EU invoeren. Jaarlijks mogen deze contingenten

worden verhoogd om tegen 2021 hun plafond te bereiken van in totaal 2 miljoen ton (dat wil zeggen 1 miljoen ton tarwe, 650.000 ton maïs en 350.000 ton gerst).

De Europese Commissie verwacht dat de graanhandel in de EU grote belangstelling aan de dag zal leggen voor de mogelijkheid om goedkoop graan in te slaan. Momenteel wordt al tarwe uit de Oekraïne tegen een gunstig invoertarief van 12 euro per ton in

De Europese Commissie verwacht dat de graanhandel in de EU grote belangstelling aan de dag zal leggen voor de mogelijkheid om goedkoop graan in te slaan.

de EU ingevoerd, zodat de belangstelling van de graanhandel ongetwijfeld nog groter zal worden na invoering van het nultarief. De totale graanexport uit de Oekraïne lag vorig jaar tussen de 32 miljoen en 34 miljoen ton. Het land is op weg om na de VS 's werelds grootste graanexporteur te worden. Dat verwacht ook Vladimir Kolenko, voorzitter van de Oekraïne Graanassociatie. „Ons ministerie van landbouw moet nu als gevolg van de crisis en de oorlog alle zeilen bijzetten om de voedselvoorziening van het land veilig te stellen. Op het einde van jaren negentig van de vorige eeuw produceerde de Oekraïne jaarlijks 30 miljoen ton graan, maar was het niet in staat de gewassen te exporteren. Vorig jaar steeg de productie echter al boven de 60 miljoen ton uit en binnen 15 jaar zullen productie en export verdubbelen.“ Volgens een woordvoerder van de FAO, de landbouworganisatie van de Verenigde Naties, kunnen de Oekraïense graanboeren per jaar 90 miljoen ton graan per jaar leveren, maar om dat mogelijk te maken moet de overheid de transportcapaciteit voor al dat graan verhogen met 15.000 goederentreinen. Die uitbreiding wordt mogelijk geacht wanneer de aanwezige landbouwgrond, die groter is dan de Franse en Duitse landbouwoppervlakte samen, beter wordt benut.

Rem op ambities

De huidige economische en politieke toestand betekent een rem op de agrarische ambities van de Oekraïne, waar de landbouw goed is voor 10 procent van het bruto nationaal product (bnp). Ook de samenwerking tussen het federale landbouwministerie en de regionale landbouwministeries van dit onmetelijke land laat veel te wensen over waardoor tal van mogelijkheden voor de boeren om beter te presteren bij voorbaat om zeep worden gebracht. Intussen is president Poroshenko wel bezig

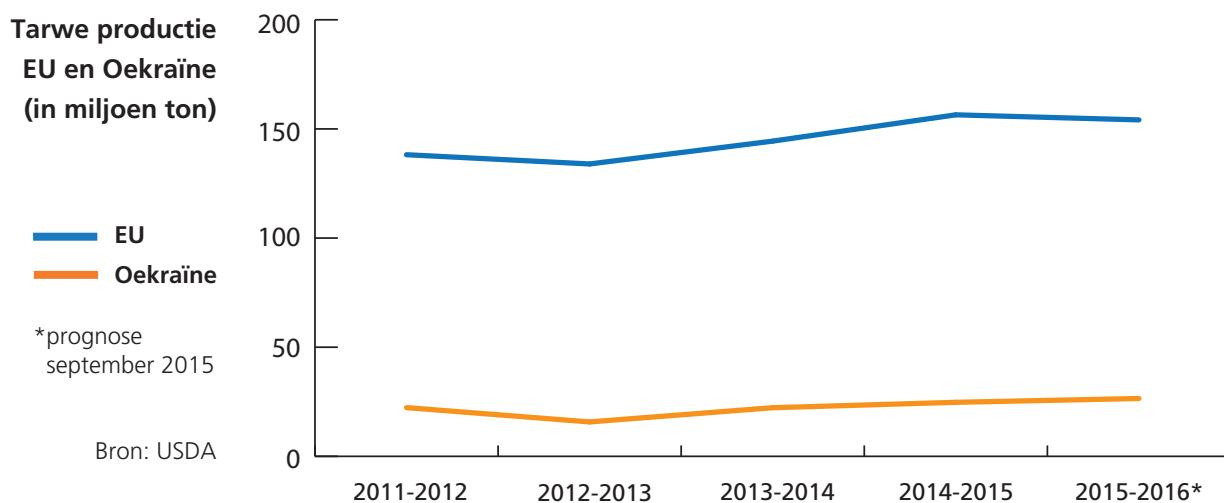
met economische hervormingen. Maar zijn plannen voor grootschalige landbouw door multinationals om 's lands belabberde economie er weer bovenop te brengen, stuiten ook op kritiek omdat die investeringen weinig opleveren voor de lokale bevolking en de kleine boeren.

Volgens een rapport van het Amerikaanse Oakland Institute (OI) heeft de Oekraïense regering de laatste twaalf jaar al meer dan 1,6 miljoen hectare landbouwgrond aan multinationals verkocht, waarvan 444.800 hectare aan investeerders op Cyprus, 405.000 hectare aan een Luxemburgse multinational, 250.000 hectare aan een Russisch bedrijf en 120.000 hectare aan een Franse onderneming. Volgens het IO leggen internationale financiële instellingen structurele hervormingsprogramma's op aan de Oekraïne, die drastische bezuinigingen voor de bevolking (inclusief kleine boeren) betekenen en de toch al grote armoede verder doen toenemen.

Megabedrijven

In heel Europa zijn er nergens zulke reusachtige akkerbouwondernemingen als in de Oekraïne. Er zouden tegen de honderd holdings bestaan met een gemiddelde landbouwoppervlakte van 80.000 hectare. Een kwart daarvan heeft een beursnotering in West-Europa. Genoemde megabedrijven kunnen waartoe de gewone boer niet in staat is, namelijk gemakkelijk aan kapitaal komen om dure landbouwmachines, kunstmest en bestrijdingsmiddelen te kopen. Verstrekken de banken toch leningen aan kleine boeren, dan doen ze dat tegen woekerrentes van 20 procent en meer. En dan is er de enorme corruptie. De grote akkerbouwbedrijven en andere concerns hebben toegang tot de politieke wereld die vergeven is van corruptie op grote schaal. De kleine(re) boeren hebben zonder deze toegang tot de politiek weinig kans om meer dan louter overleven. ■

Tarweproductie Oekraïne in de lift

Copyright foto

'Vangnet om graansector gerust te stellen'

De Nederlandse graantelers en -handelaren zijn de afgelopen weken opgeschrikt door berichten in de internationale pers dat de Europese markt volgend jaar zal worden overspoeld met goedkope tarwe en maïs uit de Oekraïne. Moet onze graansector inderdaad het ergste vrezen? Klaas Johan Osinga, specialist internationale zaken bij LTO Nederland, stelt de Nederlandse graantelers en -handelaren echter gerust. „Zo'n vaart zal het niet lopen.“

Wat veroorzaakt de onrust over het graan uit de Oekraïne?

„Vanaf 1 januari 2016 gaan de EU-grenzen als gevolg van het operationeel worden van het handelsverdrag met de Oekraïne definitief open voor heffingsvrije graanimporten uit dat land. Van het overspoelen van de tarwe en de maïs zal naar verwachting geen sprake zijn. Zo'n vaart zal het niet lopen.“

Waarop baseert u dit optimisme?

„Tijdens de werkvergadering op woensdag 7 oktober met de COPA, de Europese boerenorganisatie, heeft de vertegenwoordiger van de Europese Commissie aangekondigd dat er een speciale clause in het wederzijdse handelsverdrag wordt opgenomen. Die moet ervoor zorgen dat onze graansector niet wordt weggeconcentreerd door goedkope graanimporten uit de Oekraïne.“

Wat zegt die clause precies en wanneer treedt ze in werking?

„Je kunt het beschouwen als een soort noodrem of vangnet, die in werking treedt wanneer de graanprijzen al te veel dalen.“

Ofschoon het wederzijdse handelsverdrag pas op 1 januari in werking treedt, laat de EU nu reeds eenzijdig graanimporten uit de Oekraïne tegen het nul-tarief toe.

„De prijs voor maïs ligt momenteel zo laag dat er niets uit de Oekraïne de EU binnenkomt.“

Hoe denkt u dat de toestand zich de komende maanden verder zal ontwikkelen?

„Dat hangt af van de vraag hoe de oogsten zullen uitvallen. Maar nogmaals, er is geen reden tot paniek.“